Poštarina plaćena u gotovu

Cena Din 2'—

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

MESEČNI PRILOG »SOKOLSKO SELO«

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka — Godišnja pretplata 50 Din — Uredništvo i uprava nalazi se u Učiteljskoj tiskari, Frančiškanska ulica broj 6, telefon broj 2177 — Račun poštanske štedionice broj 12.943 — Oglasi po ceniku — Rukopisi se ne vraćaju

Ljubljana, 3 maja 1935

God. VI — Broj 19

Povodom stote godišnjice ilirskog preporoda

Ilirski pokret

»Ilirskim pokretom« okrstismo onaj divni preporod u užoj Hrvatskoj, tridesetih godina prošloga stoleća, preporod, koji po svojem zamahu po zamisli svojoj, muškosti i pregalaštvu, po delima i plodu svojem, ide u najlepše stranice jugoslovenske nacionalne i kulturne historije. Ta naša sudbonosna renesansa nije do danas svestrano, objektivno i sa uživljavanjem, u ono teško doba, ispitana. Glavni je uzrok, mislim, toj neispitanosti, što — eto — u stogodišnjici Ilirskog pokreta, danas, još nismo svesni onoga — **što smo i što imamo**, kao ni onoga što nam »preporoditelji« iz »ilirskih« dana **učiniše** za našu **današnjicu.**

Ovo nekoliko misli što ću da ih nanižem uzdah su zahvalnosti onim herojima, prorocima, idealnim duhovima, koji već sto godina:

»Što su zvijezde nebeskoj pučini,
Svijetla lica to su domovini.«
(Preradović.)

*

Pre toga preporoda, mi Jugoslaveni nismo ni znali jedni za druge, a kamo li da bismo i pomislili da smo istinska braća jedne krvi i istog jezika. Pojedini izabrani duhovi, pisci i književnici, osobito dalmatinski pesnici (Gundulić i Kačić) pevahu o slovinstvu«, ili su sanjali o sveslovenstvu (Križanić). No — to beše: glas vapijućih u pustinji! Hrvatska i Slavonija, Dalmacija, Bosna i Hercegovina i Slovenija pod igom teutonskim ili mamuzom turskom; jezik u školama latinski, nemački ili italijanski; kultura, vaspitanje (dakako plemenitaša i građana) germansko-romansko; tuđin gospodar, inteligencija odnarođena, puk ostavljen — u neznanju — samom sebi, ili vođen u janjičare, ili da lije krv po tuđim poljima za svoje iskopajnike i tlačitelje; crkva učila puk pokornosti onima, koji »po volji božjoj« njemu zapovedahu.

Jedina »mala« Srbija i »oro vrh timora« Crna Gora, iako s krstom protiv topuza, gaji svest slobode i neće tuđina za gospodara, a što je glavno, svojom narodnom crkvom i narodnim jezikom u njoj, spominje i Nemanjiće i Kosovo Polje, pa porađa Karađorđeviće i Petroviće-Njegoše; hoće da osveti i posveti pogibiju Car-Lazara! Spaja mistiku Majke Jugovića i na vihoru razneseni pepeo sv. Save! Guslar spasava i stvara, stvara i spasava pesnički jezik i najizvorniju našu poeziju, tradicionalnu književnost, kojoj će se diviti kulturna Evropa kada je upozna.

U jednom delu jugoslovenske nacije: tama ponižavanje, otuđivanje i trovanje narodne duše; u drugom delu handžar i diljka uz gusle javorove i nesalomljenu svest slobode; u trećem — kulturni otrov — ubijanje ili zarobljivanje i pomisli na nacionalnu svest. I tako: »barbarima (nas) zvali, što (mi) mrosmo, dok su drugi spali!«

Takov nas zateče početak 19 stoleća. Sinu iz Evrope blesak »romantične struje«, t. j. blesak, da svaki narod poštuje maternji jezik, da iznese na svetlo, što je puk — prosti seljak — stvorio; da se proučava narodna historija, da — jednom reči — svaki narod i svaki čovek ima pravo da diše slobodno na božjem suncu. Istraživanje »narodnog blaga«, postade evanđelje novom pokoljenju. I spora Pravednost dade Jugoslovenima **Vuka Karadžića**, genija-samouka, da sakupi **jugoslovensko narodno blago** i da ga ponudi na čitanje i — **vaskrsnuće** nacionalno i kulturno celom Jugoslovenstvu. No — Vukov trud (koji bi danas jedva koja akademija savladala) učini drugo čudo: **ujedinio je Srbe i Hrvate u jednom književnom jeziku!** Što takvo ujedinjenje znači, može da prosudi onaj, koji promisli, da su do tada pisali, i Srbi i Hrvati, kako je ko hteo, pa su se neke knjige čak »prevodile« sa srpskog na hrvatski i obratno! A da ne beše Vukovih, upravo genijalnih, načela i jezičkih i pravopisnih, valjada bismo do novijih vremena pisali u četiri — pet dijalekata sa pet ili šest pravopisa!

Nema sumnje, da je na Ilirski preporod delovao nacionalni preporod kod braće Čeha, pa poznanstvo naših Iliraca sa Janom Kolarom, pesnikom slovenske uzajamnosti (a da ne spomijem uopće romantičarske uticaje iz drugih susednih zemalja), ali čvrsto verujem, da na **Ljudevita Gaja** i njegove pristaše, u kulturnom i nacionalnom pogledu, delovaše najviše ono, što je Vuk na svet izdao, t. j. naše »narodno blago« i stara dubrovačko-dalmatinska poezija. Te dve tekovine bijahu i ponos i svedočanstvo!

Kroz nekoliko godina džinovskog rada ilirskih nacionalnih i kulturnih pregalaca (od 1835—1850 g. prošlog veka, odnosno do apsolutizma u Hrvatskoj) učiniše ti »mali brojem«, ali pravi duhovni heroji toliko, da, u ovom kratkom članku, nije mi moguće ni stoti deo da kažem. Samo ću letimice da nešto spomenem. U središtu (Zagreb) gde bijaše domaći govor latinski, nemački i mađarski jezik gospode i obrazovane ruke; gde škole i uredi bijahu na tudem jeziku; gde se hrvatski govoraše samo sa »mužekom« i služinčadi; gde se čitahu novine nemačke i mađarske; gde nije bilo ni spomena o kakvoj hrvatskoj, ili uopće slovenskoj svesti (u današnjem smislu); gde se nije moglo ni pojmiti, da se na narodnom jeziku — uopće — može nešto književno stvoriti, gde, kako proplaka **Pavao Štos** u pesmi »Kip domovine«:

»Narod se drugi sebi raduje, a
z menum, sinko moj se, sramuje.
Vre i svoj **jezik zabit Horvati** hote,
ter **drugi narod postati** — —«:

tu — u tome grobištu nacionalne svesti — pokrenuti prve, hrvatske novine, pisati štokavsko-jekavskim govorom Vukovim, a zabaciti govor kajkavski; početi izdavanjem dubrovačkih pesnika; otvoriti hrvatsko kazalište; davati hrvatsku operu od domaćeg sina; osnovati književno društvo; zahtevati da bude hrvatski jezik u školama, u uredima; da se hrvatski govori u »hrvatskom« saboru; da se tu zapeva »Još Hrvatska ni propala!«; okupiti oko sebe i plemstvo otuđeno i sveštenstvo zadremalo; baciti varnicu hrvatskog bratstva u Bosnu i Hercegovinu, u Dalmaciju i Slavoniju; stupiti u dodir sa Srbima i Bugarima, a Slovence sa Hrvatima sprijateljiti; dopisivati se sa Česima, Poljacima i Rusima; ujedno raditi za preporod hrvatstva i preporod — u smislu bratstva i jedinstva — sa svim Jugoslovenima, čak potpomagati kulturni i nacionalni preporod i Srba i Bugara; u božanskom zamahu — zaboraviti i na sebe i na svoje ime, a uzeti neko nejasno i maglovito ime **»ilirsko«**, samo da bude sredstvo **ujedinjenja svih južnih Slovena:** taj pothvat, to herojsko, to dalekovidno delo Gaja i družine mora — u isto vreme — da nas zadivi i da nas — zastidi! Zadivi, jer to mogahu da zamisle i u delo provedu heroji duha; zastidi, jer — ako sebe uporedimo s njima — kako smo, danas, pigmeji — u radu za svoj narod, otadžbinu i državu, danas, svoju državu!

Kako je smešno, da ne reknem, žalosno, kada danas, mi razni Jugoslaveni, govorimo o nepraktičnjacima, o fanaticima bez realne podloge, o ilirskim pokretačima, koji su, u bolesnoj mašti vidali »fata morganu«; o njihovim pesničkim delima — govorimo — da su puni retorike i — radije pustimo da hiperkritici kritizuju ono, što u svojoj »uzvišenosti« ne mogu nikada razumeti, jer se ne mogu uživeti — intuirati — u ono, što je idealno i plemenito i spasonosno, jer su u svojem materijalnom realizmu daleko od svetlosti današnje zbiljnosti onih, koji u »Ilirskom pokretu« vide neimare današnje ujedinjene nacije jugoslovenske, koju stari Ilirci nazvaše — Ilirijom!

Pa što nam dadoše — najzad — ti — bar za nas — heroji misli, srca i dela?

Što dobismo od Ljudevita **Gaja**, Ivana **Mažuranića**, Stanka **Vraza**, pa njihovih mlađih drugova — Petra **Preradovića** i — **Josipa Jurja Strosmajera** (da spomenemo samo tu petoricu!), koju nam baštinu ostaviše; što učiniše za naše Oslobođenje i Ujedinjenje; jesu li oni neimari naše današnje najveće tekovine — Jugoslavije?

Najizrazitija i najjasnija ideologija jugoslovenska nikla je upravo među vođama Iliraca i provodila se rečju i delom. Gaj, kajakavac, uvodi jedinstvo književnog jezika srpsko-hrvatskog, hoće bar književno jedinstvo sa braćom Srbima; Slovenac Vraz peva srpsko-hrvatski i pripoveda, da je spas Slovencima u jedinstvu sa Hrvatima; I. **Mažuranić**, u najlepšoj umetničkoj pesmi »Smrt Smail-age Čengića« idealizuje herojstvo **Srba-Crnogoraca**, a u svoja dva pevanja, upotpunjenog Gundulićeva »Osmana«, izriče nama proklestvo, ako na brata krivo gledamo stoga, jer je druge veroispovesti:

»Ah, da 'c proklet, tko cieć (radi) vire
Na svojega reži brata:
Jer nesreća tvoja izvire
Samo iz toga kalna blata.«

Ivanov sin, Vladimir, napisao je ovo o svom pokojnom ocu: ...»njegovu je dušu ispunjala jedna jedita strast, a ta je čeznuće, da se privede do idealnoga jedinstva narod, rasejpkan imenom, vjerom i kulturom. Strasti toj dao je on u pjesmah izražaja.« Takva je sveta strast opijala plemenite Ilirce, kojima je naše Ujedinjenje bilo proročanski »Vjeruju«. P. Preradović, kojega proglasiše retoričarom, pravoslavac iz Like, austrijski general, peva najzanosniju himnu Sveslavenstvu, kakve ne ispeva nijedan Sloven — od Puškina i Mickijevića do Nazora! Proročanstva Preradovićeva se ispuniše delom, a niko ih neće sprečiti da se ispune u celini, jer Slovenstvo ide — iako sporo — prema ostvarenju misli Preradovićevih.

Najizrazitiji heroj, koji se odnjiha u Ilirstvu, bijaše J. J. **Strosmajer.** U njemu se ujediniše: žeđa za napretkom, slobodoumlje, kultura, neustrašivost, ljubav prema Hrvatstvu, Srpstvu i Slovenstvu u uzvišeni pojam — Jugoslovenstvo! Rečju i delom i dobročinstvima prema svojoj naciji — pravi pravcati ideal Jugoslovena.

Kada šezdesetih godina prošlog stoleća zavlada u Hrvatskoj apsolutizam, ideje ilirskih velikana bilo su časkom zapretane, ali buknuše novim plamenom, čim avet apsolutizma uzmaknu. Ideja jedinstva jugoslovenskog bijaše i napadana i progonjena; siktala je na nju i tuđinska sila i verski fanatizam, ali jedna silna falanga stajaše na obrani i ilirskih ideala i nove jugoslovenske ideologije; jedna vojska — bez oružja, ali oboružana idealima Mažuranića, Petrovića-Njegoša i Petra Preradovića, prosvetljena Tiršovim načelima, poziva, — vojska Sokola, — i pod tuđim ropstvom, pirila je svetu vatru jedinstva jugoslovenskog.

Ta vojska, današnjeg jugoslovenskog Sokola, taj miljenik Ujedinitelja-Mučenika, Koji Svoga Prvorođenoga postavi na čelo njoj, danas je i ostaće strah i trepet svim tajnim i javnim vragovima jugoslovenske nacije, jugoslovenskog Kralja i jugoslovenske države!

Sokole jugoslovenski, ispunjaj ideale naših ilirskih preporoditelja i proroka! Ti si branič i nada Jugoslavije! Petar II Karađorđević tvoj je zapovednik!

Slava ilirskim pokretačima, neimarima večne Aleksandrove Jugoslavije!

Dr. Mirko Perković, Knin.

Jubilej ilirizma

Povodom 100-godišnjice prvih hrvatskih novina

Gledajući u dubinu naše historije iz nacionalno slobodne domovine, mi smo u mogućnosti da događaje i ljude pravilnije vidimo i ocenimo. Sa gledišta naše narodne sadašnjice i dalje i bolje se vidi u vekove prohujale naše prošlosti. Iz ujedinjene Jugoslavije uočava se preciznije i obuhvatnije svako naše uspešno delovanje u historiji, kao što se odavde bolje naziru i dublje shvaćaju sva naša velika i mala mučeništva. Naše saznanje oslobođeno je sada od pritiska borbe za nacionalni opstanak, pa zato u prošlosti jasno može da posmatra puteve kojima smo hodili, umno i nerazumno.

Posmatrana odavde, dela naše prošlosti, usnele i neuspele akcije i bune, pokreti i povici, jauci i duboka narodna ćutanja, sve to dobiva svoje prirodno i logično mesto. Sve to, posmatrano odovud, bilo je podređeno jednom opštem i neumitnom koraku našeg historijskog probijanja, koraku koji već više od stotinu godina smera — jugoslovenskoj državi, jugoslovenskom duhovnom i nacionalnom saglašavanju i harmoniji. Otuda i ono što nam se činilo nerazumljivim, nerazumnim i ludim u našoj historiji dobiva danas svoj smisao i značenje. Sve ludosti kroz koje smo prolazili i kroz koje prolazimo samo su prepreke koje preplavljuje bujica našeg narodnog razvoja. Osetno i neosetno ta bujica nosi naš narodni život i nas, Jugoslovene, duhovno sve određenije postavlja na ovo balkansko tle, ne više kao vajno »predziđe«, nego kao jednu nacionalno i kulturno samosvojnu zajednicu.

Ilirizam, gledan sa distance od jednoga veka, vidi se u našoj historiji kao pokret, koji je svesno i razumno pošao ovim istim putem kojim mi i danas koračamo. Tako simpatičan po svom ogromnom idealizmu i optimizmu, po neumornom pregalaštvu i plemenitoj požrtvovnosti, po ponosnom uzdignuću nad niskosti neprodahnutih i u egoizme začaurenih »petnaest do šesnaest naroda«, — ilirizam bio je naš prvi omladinski pokret, koji je u svojim nemirnim snovima usnuo današnju i sutrašnju Jugoslaviju: granice, sastav, pa što je najglavnije, njezine moralne i nacionalne osnove! Jugoslovensko Sokolstvo, noseći i samo te sne, s punim pravom želi da podvuče značaj jubileja ilirizma, jer tim podvlači one moralne i nacionalne vrednosti na kojima je samo osnovano.

Hrvatski omladinski pokret u četvrtom deceniju prošloga veka sačuvan je u uspomeni naraštaja kao nešto svetlo, lepo i čisto. Kada su pripovedači naše književnosti o njemu pripovedali, oni su pripovedali o njemu sa lirskom uzbuđenošću, a hrvatske preporoditelje gledali u simboličnom svetlu svitanja, zore i danica. Kada su učenjaci govorili o tom razdoblju hrvatske prošlosti, oni su opet govorili sa nekim pietetom i odanošću. Kada su slikari slikali to doba i te ljude, oni su ih slikali u idealisanim vizijama, pa tim onda davali izražaja svim onim osećanjima koja su bila u dušama zahvalnih potomaka. Izvesna romantika kondenzovala se oko ilirskih imena, oko Preporoditelja, i tu romantiku ne izbrisa niko više. Bilo je u nas i takvih pokušaja, u dva tri maha, ali potcenjivanja i ruganja, kao ni »jubilarne asocijacije« o »tragediji« ovoga doba hrvatske historije — ne uspeše da zbrišu lepotu mladenačkog idealizma, poduzimljivost celog jednog naraštaja i plamenu njegovu veru u veliku narodnu budućnost. Mi smo tvrdo ubeđeni, da je kazana prava reč kada je rečeno, da ovo doba zaslužuje »jedno od najčasnijih mesta u novijoj hrvatskoj prošlosti«.

Nije moguće ovde iznositi pregled svega onoga što je ilirizam **učinio**, kao ni pregled svega onoga čime se on **zanosio**, ali pomenemo li samo **ponešto** od toga, mi ćemo videti i lepih uspeha i lepih planova! Tek kad se uoči politička i društvena situacija tadašnje male Hrvatske, pa vidi onda šta je ovaj mladenački pokret za dva decenija svog dela i volje učinio, tek onda će se moći nazreti stotinu nacionalnih, kulturnih, ekonomskih, književnih i drugih uspeha Preporoda. Službena Hrvatska oko 1830. ukrućena u latinštinu, bila je kapitulirala pred mađarskim jezikom i zahtevima. Hrvatsko građanstvo bilo je osvojeno nemačkom rečju; glavni hrvatski grad imao je nemačke novine, nemačko kazalište, nemačke knjige... Obere Ilicza, Untere Ilicza, Langegasse, Nonnengasse, Steingasse; Neudorf — to je današnja Nova Ves, Seidenspingasse — to je Preradovićeva ulica, a Harmitzen-Platz — to je Jelačićev trg! Kad je Trnski pisao Dragojli, on toj »plemenitoj duši« kaže, da ona traži reči »kojimi bi ono izrazila (ausdrücken würdest), što tako silno dubinu tvoga serca puni (füllt) i u vis tera krila Tvoje plemenite duše«! A u toj rečenici se eto ogleda tadašnja preokupacija hrvatskog građanstva nemačkom kulturom, jer eto draga domorotkinja neće razumeti svoga pobratima, ako joj on hrvatsku reč ne protumači nemačkom! Jedan pisac toga doba zato sa najvećom žalošću konstatuje, da Hrvat »premda veliku europinskoga puka stran ispuni, tak daleko gledeć na občinsku veka razsvečenost zaostaje, da nikakova znanostih znamenja vu jeziku svojem pokazati ne more, **nego, o tuga! jarem stranskeh jezikov nosi!«**

Takvo je stanje pred ilirizam. Dvadeset godina docnije u saboru se govori »materinska reč«, štampaju se knjige na hrvatskom jeziku, osnivaju se kulturna i ekonomska društva, podižu kazališta i muzeji, u školama predaje narodnim jezikom; dvadeset godina docnije stvara se nova politička, društvena i kulturna situacija; dvadeset godina docnije Hrvatska je već stekla solidne osnove svog kasnijeg celokupnog razvoja. Iliziram rada tu modernu Hrvatsku, i greh je ne imati oči za golem nacionalni i kulturni preporod Hrvata pod vodstvom Preporoditelja. Ako i u slici, ali tačno je rečeno da »nikada nijedna vila nije jednim udarcem svoga čarobnog štapića tako probudila očaran zamak, kao što je Gaj probudio Hrvatsku«. Jeste, Gaj sa ostalim Ilircima probudio je Hrvatsku: Hrvatska pre Gaja stidi se svoga jezika, ova posle njega peva himne »rodu o jeziku«; ona pre njega glasa za mađarski jezik, ova posle njega uvodi hrvatski jezik u javni i privatni život kraljevine i društva; ona pre njega nije bila kolektivno svesna svog nacionalnog pripadanja, ova posle njega utkala se u jugoslovenski i sveslovenski krug pa spasla svoju nacionalnu dušu i čast; ona pre njega robovala je i tuđinu i jednom uskom i sitnom verskopokrajinskom nacionalizmu, ova posle njega ima vidike široke od Skadra do Varne i od Varne do Beljaka! Ali očigledno je koliko je tu promene, koliko napretka, koliko preporoda, pa stoga i nećemo govoriti o tom više.

Zadržaćemo se još samo časom na **ideologiji Iliraca.** U tom pogledu oni su vrlo interesantni, a recimo i poučni, za naše doba. Kada su jednom istakli ilirsko ime kao »skupno«, kao integralno, kako bi se danas reklo, oni su onda postojano i konzekventno zastupali i branili i pronosili svoje nacionalno gledanje. Osećajući ništavost tadašnje Hrvatske, kao i ništavnost ma kojega dela Ilirije, oni su ispovedali misao jedinstva i videli u jedinstvu jedinu sigurnost našeg nacionalnog opstanka. **»Srpsko je carstvo na Kosovu palo, al ilirsko ne bi bilo palo«**, kaže Gaj u jednom proglasu svoje »Danice«. Ilirci su stoga radili na potiskivanju »mrzosti«, netrpeljivosti i kojekakvih raspri i rasprava, jer su znali, da je **narodni progres samo u integriranju, u ujedinjavanju.** Ističući »skupno« ime (Iliri), oni su potiskivali »posebna« imena i neprestano brinuli brigu da održe liniju **ilirsku.** Znajući za našu versku podvojenost i utrojenost, oni su, poštujući »verozakon« i tražeći od svakog Ilira da ga poštuje, stalno uklanjali »mrzost među jednokrvnom braćom ilirskom od rimskoga i grčkoga zakona«. U to vreme netrpeljiva i prozelitska »Zora dalmatinska« napadala je pravoslavne, pa »Danica ilirska« šiba po dalmatinskom listu zbog »najvećeg neznanstva punih nasrtanja na svoju jednokrvnu braću«! Urednik »Zore«, Ante Kuzmanić, šalje Gaju otrov prozelitizma :»Gospodine moj dragi, Rišćani su naši mrtvi neprijatelji. S Vlahom do po zdele, a od po njom u glavu! — Nećemo mi nigda na liepe s njima izaći. Mi katolici moramo se složiti, tu istinu ja ćutim vele u srcu momu«. Ali ni Gaj ni Ilirci, noseći **nov nacionalizam** na svojim zastavama, **ne odazivaju se ovim zloguhim pozivima**, nego poručuju i dalje **svima** Ilirima da se okupljaju u jedno jedino kolo! »A komu nije već dosad dotužila razvržnost naša, za njegov mozak nema leka do veka«! »I koji neće da spozna brata za brata, taj će tuđina za gospodara«!

Mi bismo dalje mogli poći, pa isticati ove i one pojedinosti ilirske ideologije, ali ovde se zaustavljamo da podvučemo: **da su Ilirci bili nosioci jednog širokog, nadverskog, nadkonfesionalnog nacionalizma, pa da su sa gledišta takvog nacionalizma nastojali priljubiti Ilire zapadne crkve Ilirima crkve istočne.** Za naše prilike, pre stotinu godina, to je bilo mnogo, i mi kao Sokoli ne želimo više ni danas od naših crkava. Istaći ćemo još, da su **Ilirci vršili vrlo revnosno službu našeg međusobnog upoznavanja.** »Danica ilirska« donosila je mnoge priloge srpskih, a i slovenačkih pisaca, zatim mnogo toga preštampavala iz srpskih ili iz stranih listova, i to ono što se odnosilo na naš narod, jer je polazila od opravdane pretpostavke, da nema međusobnog poverenja i ljubavi, ako nema međusobnog poznavanja! Kad se pročita sva sila tih direktnih i prenesenih priloga, onda se stekne uverenje, da su Ilirci vršili ovu informativnu službu šireći uzajamnu ljubav i bratstvo, jer iz svih tih priloga bije bratska toplina i simpatija...

(Nastavak na str. 2)

SLOVENSKO SOKOLSTVO

Brat dr. Jaroslav Urban, starosta Praškog Sokola, šezdesetgodišnjak

Dne 2 maja o. g. navršio je šezdesetu godinu svog života brat dr. Jaroslav Urban, zaslužni i požrtvovni češkoslovački sokolski i nacionalni radnik te veliki i iskreni prijatelj našeg naroda. Brat dr. Urban rodio se u mestancu Kosetelec nad Labom; u sokolske redove stupio je već kao student. Za vreme svojih univerzitetskih studija postao je član najstarijeg sokolskog društva Praškog Sokola, čijim je članom još i danas. U Praškom Sokolu bio je dugi niz godini omiljen prednjak, više godina tajnik, kasnije zamenik starešine, pokojnog dr. Šajnera, a nakon smrti brata dr. Šajnera bio je godine 1932 jednoglasno izabran za starešinu matice čitavog Sokolstva. U pretsedništvo ČOS izabran je 1906, na kojem je položaju ostao sve do godine 1930, dakle skoro 25 godina. Za to je vreme požrtvovno radio na svim područjima sokolskog delovanja, a osobito u raznim sekcijama prigodom svesokolskih sletova. Naročito treba istaknuti Urbanov odgovorni rad za vreme svetskog rata. U decembru 1914 godine, kada je morao tajnik ČOS, pokojni brat dr. Karel Heler, u rat, preuzeo je mesto tajnika, a nakon raspusta ČOS sa strane vlasti postao je zastupnik kod vlasti, kamo je bio često pozivan na razna saslušanja, izložen šikanama i opasnosti. Zaslugom policijskog komesara Binerta, koji je bio — i ako u austrijskoj policijskoj službi — uvek svestan Čeh, ipak se spasio mnogih neprilika te je bio čak kasnije postavljen od strane vlasti kao kurator imovine raspuštene ČOS. Zaslužnom jubilarcu i našem velikom prijatelju čestita prigodom ovog značajnog jubileja, i jugoslovensko Sokolstvo.

Zbor župskih načelnika ČOS

U subotu dne 27 i u nedelju 28 aprila bio je u Tirševu domu u Pragu zbor župskih načelnika ČOS. Zbor je vodio načelnik ČOS, brat dr. Miroslav Klinger. Izveštaj brata načelnika bio je vrlo opširan; u njemu je br. načelnik prikazao rad u župama, koji se razvija sistematski i na opšte zadovoljstvo. U svom referatu predložio je brat dr. Klinger da se pošalje u Berlin na Olimpijadu pored takmičarske vrste i odeo članova i članica u odorama; ovaj bi odeo nastupio s izvesnim posebnim tačkama. Ovo bi odeljenje pokazalo stranom svetu, a naročito Nemcima visinu sokolske telovežbe. Iz daljnjeg izveštaja vidi se, da su priredile prednjačke tečajeve 23 župe i 70 okružja. Na župskim sletovima nastupilo je prošle godine svega 12.815 članova, 7480 naraštajaca i 11.809 muške dece. Kroz prednjačku školu ČOS prošlo je lanjske godine 646 tečajaca. Zbor načelnika pretresao je nadalje i pitanje specijalizacije u telesnom vaspitanju pa je usvojio načelo, da se treba svaki član, iako se specijalizira naročito na koju granu, podvrgavati i opštem telesnom uzgoju, dakle, svestranom fizičkom vaspitanju, kako to traži i Tirš i da se od toga načela ne može otstupiti. Izmenili su se i nekoji takmičarski redovi, donešeni su zaključci u pogledu vojničkog uzgoja u Sokolu, a na kraju bilo je sa spontanim oduševljenjem zaključeno, da se godine 1938 priredi X jubilejni slet, kojim će se ujedno proslaviti i 20 godišnjica samostalnosti Češkoslovačke. Kod izbora novog načelništva ČOS bili su izabrani: za načelnika brat dr. Klinger, za zamenika načelnika braća dr. Pehlat, Frantjišek Nimshaus i Benda te 20 članova načelništva i to braća: J. Činčera, Š. Drasal, J. Ejem, Franta Erben, Bogumil Havel, dr. J. Kral, Ladislav Moulik, dr. Kavalir, B. Novak, V. Pazdera, J. Vikoupil, J. Pipka, J. Planjička, E. Peninger, dr. J. Prohaska, inž. Dragoš Sokol, J. Taborek. Za počasne članove načelništva jednoglasno su bili izabrani dugogodišnji zaslužni radnici brat Vladimir Miler i A. Vanjura. Pre zaključka zbora bilo je zaključeno, da se pošalje u Slovačku 7 putujućih prednjaka, nadalje da se članstvo ČOS u većem broju odazove pozivu za učestvovanje na sletovima u Subotici, Sofiji i Briselu. Zboru su učestvovali načelnici sviju župa.

Zbor župskih načelnica ČOS

Istih dana kada se je održavao i zbor župskih načelnika održavao se je u drugoj dvorani pod vodstvom načelnice ČOS sestre Marije Provaznikove zbor župskih načelnica, koje su prisustvovale u punom broju. Najpre su pročitani i predebatovani izveštaji načelništva žena ČOS iz kojih se vidi, da je načelništvo priredilo za članice 21 različiti tečaj, dok je 30 župa, od 52 župe, priredilo župske prednjačke tečajeve za članice. Na predlog načelništva se je zaključilo, da se zakažu takmičenja ženske dece. Za razna takmičenja registrovano je kod načelništva žena ČOS 508 sokolskih takmičarki. Takmičarska vrsta članica ČOS u odbojci pobedila je i u opštim sportskim takmičenjima u odbojci te je tako postala pobednicom u odbojci u ČSR. Prema statistikama pojedinih župa iznosi broj vežbačica: članica, naraštajki i ženske dece 168.000. Razveseljiva je činjenica, da je lanjska akcija za pridobivanje novih naraštajki lepo uspela, pa se je broj naraštajki povisio za 7000. Kod izbora novog načelništva žena izabrane bile su: za načelnicu ČOS s. Marija Provaznikova, za njene zamenice s. Jara Vokačova, Zinda Pehlatova i Ružena Mahalova, a za članice načelništva sestre: Vlasta Boučekova, Hana Burgerova, R. Fejfarova, M. Fričerova, O. Fučikova, Ž. Girtlerova, N. Hajekova, A. Hržebina, M. Kousalova, Blažena Kržižova, B. Matjejovecova, A. Maršatova, J. Milerova. Počasnom članicom bila je izabrana dugogodišnja i prva načelnica ČOS sestra Milada Mala. I članice ČOS, prema zaključku zbora župskih načelnica, učestvovaće sletovima, kojima i članovi. Glede nove svečane odore u načelu je primljen sportski oblik odore, o boji pak odlučiće se tek jesenas.

Sokolska radio-predavanja

RADIO-STANICA BEOGRAD

Sledeća sokolska radio-predavanja:

dne 5 maja predaje brat Vasa Stajić, Sremski Karlovci, o temi: »Bunjevačko-srpski odnosi u prošlosti« (popodnevno);

dne 9 maja predaje brat Radivoje Vrhovac, Novi Sad, o temi: »Matica srpska i nacionalni rad u Vojvodini« (večernje);

dne 16 maja predaje brat Miloš Stanojević, Petrovgrad, o temi: »Sokolski pokret u Banatu «(večernje);

dne 19 maja predaje brat dr. Dimitrije Kirilović o temi: »Srpsko narodno pozorište u Vojvodini« (popodnevno);

dne 23 maja predaje brat Veljko Petrović, Beograd, o temi: »Vojvođansko slikarstvo« (večernje);

dne 30 maja predaje brat Mijo Mandić, Subotica, o temi: »Stara Subotica« (večernje);

dne 2 juna predaje brat Nenad Rajić, Subotica, o temi: »Nova Subotica« (popodnevno);

dne 6 juna predaje dr. Aleksa Ivić, Subotica, o temi: »Slovenska naselja u Vojvodini« (večernje);

dne 13 juna predaje dr. Stanoje Stanojević, Beograd, o temi: »Političke borbe Srba i Bunjevaca u Vojvodini do oslobođenja« (večernje);

dne 20 juna predaje brat Milivoje Knežević, Senta, o temi: »Narodno pesništvo kod Bunjevaca« (večernje).

Sva ova predavanje namenjena su duhovnom pripremanju našega članstva za ovogodišnji vidovdanski slet u Subotici.

Večernja predavanja održavaju se od 18.55 do 19.15 časova.

Popodnevna predavanja i nadalje se održavaju svake prve i treće nedelje u mesecu od 15.15 do 15.30 časova.

(Nastavak s 1 stranice)

Gledajući tako posle 100 godina od pojave prvih hrvatskih novina na pokret koji ih je izneo, kao i na mladiće koji su svojom čistom dušom naslutili nastupajući vek, mi kao Sokoli treba da prihvatimo njihove zdrave misli o našim međuplemenskim odnosima. Sa pitanjem tih odnosa oni su se sreli, oni su ga i rešili za sebe i svoje doba, ali svojim rešenjem dali su jedno rešenje i za nas. Zamenimo li ime »Iliri« današnjim skupnim imenom naše države i naroda, mi imamo samo da gazimo istini putem kojim oni pre jednog stoleća prođoše: putem međusobnog upoznavanja, međusobne ljubavi i bratstva. Jugoslovensko Sokolstvo vrši tu službu sa jednakom predanošću u našem narodu, i sa osećanjem, da tim vrši ono što najviši interesi našeg naroda traže od današnjih naraštaja, kao što su tražili i od ilirskih. Jugoslovensko Sokolstvo zlatnu nacionalnu nauku Iliraca stoga raznosi u sva svoja društva i čete, a odnosi je i u bratsku Bugarsku sa težnjom ka najvećoj Jugoslaviji. A kada se »na velikoj Europe liri sve nesložne strune opet slože i slastjom ugodnih glasova proslave vekovitu mladost sedeće devojke«, onda će se ostvariti i poslednji san ilirizma.

Dr. Ilija Mamuzić, Osijek

POD NAJVIŠIM POKROVITELJSTVOM NJ. VEL. KRALJA PETRA II

Pokrajinski slet severnih župa Saveza SKJ u Subotici

Velike pripreme za pokrajinski slet u Subotici

Za pretstojeći pokrajinski slet koji će se održati u Subotici uveliko se čine pripreme, kako bi isti u svakom pogledu uspeo. Sletski odbor se svakodnevno sastaje i na sastancima se odmah rešavaju sva pitanja koja su u vezi sa sletom.

Stadion, koji je za Suboticu nešto novo, ogroman je i može da primi 5000 vežbača i 25.000 gledalaca. Zemljani radovi su na istom potpuno završeni, preostaje još izgradnja sedišta, tribina, garderoba i ostalih potrebnih objekata. Pored toga ovaj stadion, kao stalan, jer se neće iza sleta porušiti, odlično može poslužiti za razne velike priredbe; on danas služi kao mesto za izlete, kuda mesno građanstvo rado izlazi, a u buduće će to još i više činiti. Deo oko stadiona parkira se i postaće narodna bašta, koja je Subotici naročito potrebna, jer je u njoj vrlo malo zelenila.

Dogradnja Sokolskog doma u punom je jeku. Svakim danom sve se više ističu visoke zidine pa tako i sama zgrada Sokolskog doma, koji do Vidovdana treba da je gotov; tada će se osvetiti i staviti na raspoloženje subotičkim Sokolima, koji tako željno očekuju njegovo dovršenje.

Stanbeni odbor ubrzano radi na osiguravanju nastanbe, koja će većinom biti po školama i nekim većim zgradama, koje su sopstvenici istih s najvećom predusretljivošću stavili na raspoloženje odboru. Za pojedinačnu nastanbu odbor će uputiti na mesno građanstvo apel da dobrovoljno primi Sokole-ice po svojim kućama i to: besplatno ili uz odgovarajuću naknadu. Naročito se velika pažnja obraća na to da nastanba bude osigurana po svim higijenskim propisima i da se kod nastanbe ne pokažu nikakvi nedostaci.

Prosvetni odbor priprema program za celo trajanje sleta. Pored Sokola u ovom poslu će ga potpomoći sve mesne nacionalne organizacije, koje su umoljene za saradnju, a koje su se toga i primile. Prirediće se sokolska izložba, a ako bude moguće i poljoprivredna, koja bi naročito interesovala goste koji dolaze iz inostranstva, a isto tako i one naše Sokole, koji dolaze iz banovina u kojima se poljoprivreda nije mogla toliko razviti. Da bi se izašlo ususret opravdanim potrebama zanatlija i trgovaca, za vreme trajanja sleta prirediće se jevtina nedelja, koja će svakojako korisno poslužiti zanatlijama i trgovcima, a isto tako i učesnicima sleta.

Naročito je zauzeto tehničko vodstvo sleta, koje ima da savlada velike teškoće, koje su skopčane s jednom ovako velikom priredbom. Sokolane su naročito žive, liče na košnice; svi neumorno rade, spremaju se i svako se trudi da doprinese svoj deo. Pored ostalih tačaka, koje se nalaze na programu, naročtio se ističe tačka — sletska scena, koja će se izvesti uz učešće svih kategorija Sokolskog društva Subotica i vojske subotičkog garnizona. Scena nosi ime: »Čuvamo Jugoslaviju«. Njena ideja izneta je već u samom naslovu, a sastoji se u zajedničkom, konstruktivnom, stvaralačkom radu celokupnog Sokolstva i celog naroda, za očuvanje onoga što nam je najmilije, a to je očuvanje naše mile države Kralj. Jugoslavije. Autor ove scene je brat Lazar Tešić, načelnik Sokolskog društva Subotica.

Ceo slet će se izvesti u znaku: »Čuvamo Jugoslaviju«; to obeležava sletski plakat, značka i dr., a ta ideja će naročito doći do izražaja u najinteresantnijoj tački programa, sletskoj sceni.

M. Č.

Zbor radene inteligencije

Poziv Sokolske župe Mostar lekarima, veterinarima i agronomima

Rad na selu Sokolske župe Mostar poznat je širom naše otadžbine, pa daleko i mimo njenih granica. Za taj rad znaju i braća Bugari, a naročito braća Čehoslovaci. Pok. br. Štjepanek prikazao je u jednom predavanju, a kasnije napisao i brošuricu o tome radu, široko zasnovanom, koji obuhvata celi nacionalni život celokupnog stanovništva, kako građana tako i seljaka.

Ove godine navršava se deset godina otkako su seoske čete zvanično priznate sokolskim jedinicama. Ta proslava neće u mostarskoj župi proći na jednoj običnoj manifestaciji i banketima, kako je to nažalost uobičajeno, nego u jednoj radenoj manifestaciji, s jednim širokim saborom od oko nekoliko stotina uzvanika iz sokolskih četa i ostalih mesta župe, a zatim biće pozvati i pretstavnici sveukupnog jugoslovenskog i češkoslovačkog Sokolstva, kao i pretstavnici ostalih ustanova. Tu će seljaci sami konstatovati uspeh sokolskog delovanja na selu, te potrebe za budući rad.

Neovisno od ma koga, vodstvo Sokolsku župe u Mostaru biralo je sredstva i načine da se što prisnije veže uz selo i što efektnije deluje. Ta su sredstva u glavnom, a može se reći, i glavno, bazirana na samopregoru, samopožrtvovanju, s lozinkom, da **veći mora da služi manjem.** Tako je došlo do dve turneje učitelja župskih saradnika, koji su obilazili naša sela, na licu mesta utvrdili nedostatke, odmah popravljali što se je popraviti moglo, a za ostalo stvarali planove za izvršenje popravaka svih nedostataka, koji tište naše selo i seljaka.

Tako je uprava župe i ove godine odlučila, da veliki školski odmor iskoristi na radu u selu. Ali, ovog puta članove turneje želi da popuni sa stručnim licima, kao **veterinarima, lekarima, agronomima i građevinarima,** da bi odmah na licu mesta učinili sve što se bude dalo učiniti na propagandi veterine, higijene, poljoprivrede i građevinarstva i da se popravi ono, što može; odojče pregleda, bolesnik odrasli uputi, stoka zarazna leči i odeli od zdrave, kaleme voćke, upozoruje na korisna semena, ukazuje na korisnost izgradnje modernih đubrišta, nužnika, pljuvaonica, otirača i t. d. Članovi turneje bi pomagali seoskim Sokolima ostvarivati ono što budu savetovali.

Turneje će trajati onoliko, koliko se učesnici sporazume. Prijave treba slati upravi Sokolske župe Mostar, i to odmah. Prvenstveno će se uzeti u obzir stručnjaci sa teritorija župe, i to iz srezova Imotski, Ljubuški, Metković, Stolac, Mostar, Konjic, Prozor, Ljubinje, Nevesinje, Gacko, Bileća, Trebinje, Dubrovnik i Korčula. A, ako se javi koji od stručnjaka i sa strane, svakako će dobro doći i njegova poseta biti draga.

Ovo je jedinstvena akcija u našoj državi, slična onoj radnih studentskih četa br. dra Laze Popovića, samo na još široj osnovi i proširena u nekoliko pravaca. Nije isključeno, da i studentske čete zagrebačkih studenata pod vodstvom br. dra Popovića uzmu učešća u ovoj turneji i ostave svoj znoj na preporodu Hercegovine, dubrovačkog primorja i imotske krajine.

—l—

KRONIKA

Jubilej Štrosmajerove galerije u Zagrebu. Prošle je godine prikazala Jugoslovenska akademija znanosti i umetnosti u Zagrebu, pod pokroviteljstvom Blaženopočivšeg Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja, s jednom serijom retrospektivnih izložbi razvoj umetnosti u našoj zemlji u toku poslednjeg stoleća. Zbog tragične smrti našeg Kralja Mučenika, Visokog Pokrovitelja, otpala je u novembru nameravana proslava 50 godišnjice Štrosmajerove galerije, koja je sastavni deo Akademije. Ova će se proslava održati sada pod pokroviteljstvom Nj. Kr. Visočanstva Kneza Namesnika Pavla u danima 17—19 o. m. Tom zgodom otvoriće se peta retrospektivna izložba u atriju Akademije, koja će prikazati period označen s imenom Kraljević — Račić, dvaju najistaknutijih pretstavnika tog perioda. Na svečanoj sednici pretsednik Akademije profesor Bazala govoriće o značenju umetnosti u životu naroda, a o Štrosmajeru kao osnivaču galerije, ljubitelju i sakupljaču umetnina govoriće direktor Galerije dr. Šnajder. Verovatno će proslavi prisustvovati i govoriti na njoj i pokrovitelj Akademije nadbiskup dr. Ante Bauer. Pokojni vladika Štrosmajer sakupljao je retke umetnine na svojim putovanjima po Italiji i Nemačkoj. Već 1868 imao je u svom đakovačkom dvorcu zbirku od 113 retkih umetnina, a kada je bila zbirka 15 godina kasnije prenešena u Zagreb, ona je brojila već 280 slika. Ovu zbirku namenio je Jugoslovenskoj akademiji, koju je proglasio za baštinicu svoje galerije, koju je još pre svoje smrti izručio Akademiji, brinući se za njen daljnji razvitak, darovavši joj dva puta po preko 20.000 forinta. Godine 1880 bila je zgrada Akademije dogotovljena i u novembru 1884 otvorio je i blagoslovio galeriju sam vladika Štrosmajer. Kada je služio svoju zlatnu misu darovao je Akademiji ponovno 10.000 forinti za nabavku novih slika, tako da se je prvobitna zbirka u kojoj su bili zastupani Bizantici, stari italijanski i nemački majstori, od Slovena pak starija generacija hrvatskih, srpskih, slovenačkih, čeških, ruskih i poljskih slikara, donunila i s radovima mladih generacija. Nakon Štrosmajerove smrti prenešene su u Galeriju i razne stvari iz ostavštine velikog pokojnika, tako n. pr. njegov pisaći sto, dve vitrine, otoman i t. d. Danas je Galerija smeštena po dvoranama i arkadama Akademije u I i II spratu te po hodnicima i stepenicama.

100-godišnjica rođenja dr. Lovre Montia. Na dan 20 o. m. pada stogodišnjica rođenja dr. Lovre Montija, zaslužnog nacionalno-političkog borca predrātne Dalmacije i pobornika za ujedinjenje Dalmacije s Hrvatskom i Slavonijom. Zaslužni pokojnik, potomak stare doseljene italijanske porodice u Kninu, a koji se je uvek osećao Hrvatom - Jugoslovenom, rodio se u Kninu, živeo i radio ponajviše u tom kršnom gradu, a i umro u njemu godine 1898, cenjen i poštovan od zahvalnog naroda. Pravne nauke Monti je svršio u Padovi, gde se je i upoznao te oduševio za nacionalne težnje. Odvetnički pripravnik bio je najpre u Splitu, gde se je 1860 godine i priključio proglasu, koji je banska konferencija uputila dalmatinskim Hrvatima. Tom zgodom je napisao na italijanskom jeziku propagandnu brošuru »Pogledi na prisajedinjenje kraljevine Dalmacije Hrvatskoj i Slavoniji.« Iste godine napisao je i svoju drugu brošuru, u kojoj traži izgradnju železničkog spoja Dalmacije sa Zagrebom. U godinama 1867, 1870 i 1876 bio je Monti biran za narodnog zastupnika u dalmatinskom saboru, a godine 1873 bio je izabran i u carevinsko veće. Pod kraj svog života povukao se iz politike, pa je radio samo u Kninu za ovaj svoj omiljeni grad. Kao svestan nacionalist, on nije razlikovao Srba od Hrvata, pa je radio i za jedne i za druge jednako, dakle u duhu čistog Jugoslovenstva i za jugoslovenski karakter Dalmacije u borbi s automašima, koji su bili sluge Austrije i zagovornici italijanskog karaktera ovog lepog dela otadžbine. Ono što nije Monti dočekao u svom životu, danas je stvarnost, pa su i nekadašnja Dalmacija i Hrvatska sa Slavonijom ujedinjene u svojoj vlastitoj nacionalnoj državi. Tako je ostvarena ideja, za koju se je ovaj zaslužni narodni borac borio, za koju je bio često progonjan i zatvaran.

Razne kulturne vesti. Na dan ovogodišnjeg Uskrsa pala je stogodišnjica zaslužnog pedagoga Mate Grškovića, koji potiče iz Vrbnika na Krku. Grković je umro na samu Novu godinu 1916 u svojoj 80 godini. Službovao je po raznim gradovima, a godine 1871 postavljen je za profesora gimnazije u Osijeku, gde je već 1873 postao direktor gimnazije. Za Osijek je stekao velikih zasluga, jer se je njegovom inicijativom podigla moderna gimnazijska zgrada, za koju je na njegovu molbu poklonio zemljište vladika Štrosmajer. Još za njegova života zahvalni Osječani, među kojima je radio preko 20 godina, nazvali su ulicu, u kojoj se nalazi severno lice gimnazije, Grškovićevom ulicom. Godine 1892 premešten je Grković za školskog nadzornika u Zagreb, a godine 1902 bio je umirovljen. Poznat je i kao pisac manjih stvari. Kao pedagog i velik prijatelj omladine on je na nju imao veliki uticaj, pa je potpomagao i njen literarni rad.

U Beogradu umrla je pre nekoliko dana u svojoj 83 godini Jelica Vasović-Jovanović, nestor naših dramskih umetnica, koja je još u prošlom veku bila jedna od pobornica za pozorišnu umetnost i uvažavanje žena na pozornici. Godine 1863 postala je primadona beogradskog pozorišta. Njezini partneri bili su čuveni glumci: Fotije Ilić, Maudrović, Vladan Doždević i drugi. Kasnije se je iz familijarnih razloga povukla s pozorišnih dasaka, ali sve do svoje smrti živo je pratila razvoj beogradskog pozorišta.

IZ NAŠIH ŽUPA DRUŠTAVA i ČETA

Župa Banja Luka

DRVAR. — **Pomen Kralju Ujedinitelju.** Na 6 aprila održan je i u Drvaru šestomesečni pomen Viteškom Kralju Ujedinitelju. Pomenu je prisustvovao uz pretstavnike mesnih vlasti i ustanova velik broj građanstva. Nakon pomena održao je kratko slovo prosvetar Sokolskog društva br. Jovo Bosnić, istakavši još jednom ogromnu historijsku ulogu neprežaljenog Kralja i pozivajući čitav narod da čuva i nastavi delo ljubljenoga Vođe.

Prosvetni rad. Odmah nakon godišnje društvene skupštine konstituisao se je društveni prosvetni odbor pod pretsedanjem br. J. Bosnića. U isto vreme sastavljen je opširan i detaljan program rada za čitavu godinu. Prema tome programu glavno težište rada prebacuje se na vežbaonicu, s tim da prosvetni radnici u saradnji s tehničkim zborom vode računa o nagovo-

ROSIJA-FONSIER ● društvo za osiguranje i reosiguranje ● Beograd

rima pred vrstom, u kojima će se obraditi sva važnija pitanja iz Sokolstva kao i iz drugih grana.

Kao drugi deo rada predviden je opširan program predavanja iz Sokolstva, povesti, književnosti, društvenih i prirodnih nauka. Ceo materijal je podeljen na pojedine grupe, pa je podeljen na široj prosvetnoj konferenciji među pojedine predavače. Ova su predavanja zamišljena ne samo za članove Sokolskog društva nego i za šire građanstvo, a neka od njih naročito za seoske čete. Ako se ostvari čitav program, rad našega prosvetnog odbora mogao bi da se slobodno uporedi s radom dobrog narodnog univerziteta.

U ostvarenju toga programa održana su do sada dva predavanja. Brat Jovo Bosnić je govorio o historiji i razvoju Sokolstva kod svih slovenskih naroda i njihovim organizacijama, snazi i radu u prošlosti i sadašnjosti. Drugo predavanje je održao br. ing. Vl. Slavić o »Sokolu i politici«.

Deljenje voćnih sadnica. Predusretljivošću Kr. Banske uprave Vrbaske banovine naše je društvo bilo u stanju da nastavi svoj započeti rad na preporodu sela širenjem voćarstva i pčelarstva. Preko seoskih četa i društva posađeno je ovih dana u okolini Drvara 3900 komada sadnica bagrema, preko 300 komada kestena i 1000 komada jabuka. Jedan deo sadnica je upotrebljen za podizanje parka Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja u Drvaru. To će biti i lep spomenik Velikome Kralju i korisno delo za zdravlje ove varoši, a u isto će vreme doprinašati podizanju pčelarstva. Pokrenuta je akcija da se i u svakome selu, gde postoji sokolska četa, podigne sličan spomenik u obliku četnog voćnjaka, koji bi bio vlasništvo sokolske čete, a zvao bi se imenom Kralja Aleksandra.

Koliko je rad oko širenja voćarstva imao već do sada uspeha, najbolji je dokaz to, što su u mnogim selima posađene brojne voćke, za koje su sadnice nabaljene i preko opštine, a mnogi su ih pojedinci nabavljali i na svoj trošak ne žaleći dosta velike izdatke. To nas naročito veseli, jer još nedavno je trebalo ljude gotovo prisiljavati da posade bar jednu voćku.

U cilju podizanja pčelarstva, koje u ovim krajevima može da postane važan privredni izvor, društvo će nastojati da u okolini posadi što veći broj bagremova i lipa. U tu je svrhu već osiguralo saradnju mesne pčelarske zadruge i ostalih činilaca, koji na tome radu imaju interesa.

Uz voćne sadnice seoskim je četama podeljena i veća količina semena krupnog suncokreta u želji da se i ova kultura polako proširi.

Nadamo se, da će ovaj rad doprineti privrednom snaženju našega sela.

Prosvetni rad. U Sokolskom domu održano je u nedelju 14 aprila zanimivo predavanje o Vuku Stefanoviću Karadžiću. Život i rad ove markantne ličnosti, čiji je rad od neocenjive važnosti za našu opštu kulturu i prosvetu, prikazala je s. Ruža Janković.

Drugo predavanje o »Ljudevitu Gaju« održala je s. Nada Ljubin. Ovo je predavanje bilo u isto vreme i naša, iako skromna, proslava stogodišnjice ilirskog pokreta.

Oba predavanja stvarala su lepu celinu, jer su s dve strane obradila gotovo isto pitanje, važnost i upliv narodnog jezika i pisma na čitav narodni život.

Srećni smo, što je rad našega prosvetnog odbora počeo da zauzima sve veće razmere, a naročito, što opažamo da se već pomalo stvara i stalna publika za predavanja. Nastavi li se tim putem, Sokolstvo će izvršiti svoju veliku prosvetiteljsku funkciju, dopunjavajući tim svoj rad na drugim poljima.

PRIJEDOR. — **Sastanak načelnika i načelnica prijedorskog okruga.** 14 aprila održan je u Sokolskom domu sastanak načelnika i načelnica društava okruga prijedorskog. Izaslanike poslala su sva društva, sem društva Rujevac i Dvor na Uni.

Zaključeno je, da se ovogodišnji slet održi u Ljubiji, na dan 10 god. osnivanja društva i osvećenja doma. Kao datum predloženi su župi 25 VIII ili 8 IX. Društvene priredbe održaće se ovim redom: javni čas u Ključu 2 VI, u Bos. Novom 16 VI, u Prijedoru 23 VI, u Dobrlinu 15 IX, u S. Mostu 25 VIII ili 8 IX. Zatim su na sastanku rešavana još mnoga važna tehnička pitanja u pogledu ovogodišnjih takmičenja. Posle toga pristupilo se sravnjivanju vežbi, koje su obavezne za ovogodišnje javne nastupe.

Župa Beograd

BEOGRAD VII. — **Poselo.** U nedelju 14 aprila priredilo je naše društvo sokolsko selo, čiju organizaciju je sprovelo prednjački zbor. U ime prednjačkog zbora sestre i braću kao goste, pozdravio je br. Dušan Novaković, član i voda prednj. zbora. Nato je prisutne upozorio na javnu vežbu, koju naše društvo priređuje 12 maja o. g. Na kraju je prisutne goste pozvao da se upišu u sokolske redove.

Načelnik br. Trninić, podelio je diplome i uverenja takmičarima i to: s plivačkih i s lakoatletskih utakmica starijoj braći, što je bilo vrlo interesantno za mladež, da vidi skoro celu upravu s uverenjima i diplomama u rukama. Najposle je pozvao braću iz smučarskog otseka, koji su na prvim utakmicama naše župe postigli najbolji uspeh i to: prvo, treće i četvrto mesto. Izveden je program u kojem su sudelovali sestre i braća, a koji je kod prisutnih naišao na naročito odobravanje. Selo je trajalo od 16 do 20 časova po podne.

Uspeh ove priredbe u moralnom i materijalnom pogledu bio je odličan i svi prisutni su zadovoljni otišli, sa željom da se opet nađemo u bratskom krugu.

Župa Celje

ZAGORJE OB SAVI. — **† Poljšak Ferdo.** Našega Sokola je 13. aprila zadela težka izguba, ko je izgubil svojega dolgoletnega starosto Ferdo Poljšaka. Nihče ni pričakoval, da bo tako hitro nehalo biti dobro sokolsko srce, ki je bilo do zadnjega trenutka za sokolsko stvar.

Pokojni Ferdo Poljšak je starostoval zagorskemu Sokolu od l. 1913. do svoje smrti. Društvo je pod njegovim vodstvom zaslovelo daleč naokoli, saj ga je zastopal povsod in ob vsaki priliki, pošiljalo v svet najboljše telovadce in sokolske delavce. Pred letom 1913. je bil društvu 16 let agilni tajnik in kot predsednik odbora za zgradbo Sok. doma, si je pridobil ogromno zaslug, da je že l. 1910., v dobi najhujših preganjanj, zrastel v Zagorju velik Sokolski dom, ki nam je še danes v ponos.

V priznanje za njegovo nenadomestljivo delo v društvu, je pokojni starešina počival po prevozu iz ljubljanske bolnice na katafalku v Sok. domu obsut s krasnimi venci in cvetjem ob straži Sokolov. Ogromne množice so se hodile klanjat velikemu sokolskemu borcu, ki ga je vzljubil vsakdo ob prvem snidenju. Ogromne množice sokolskega naroda so mu na zadnji poti izkazale poslednjo čast. V zbranih besedah so govorniki na sok. telovadišču in na pokopališču stavili pokojnika kot sokolski vzor, ki je korakal točno po začrtani poti Miroslava Tyrša.

Slava Tvojemu spominu, brat starosta!

ZIDANI MOST. — **Komemoracija.** Sokolsko društvo Zidani most je priredilo komemoracijo za pokojnim Viteškim kraljem Aleksandrom I. Ujediniteljem ob priliki polletnice Njegove smrti, dne 9. aprila 1935. Popoldne ob 15. uri se je dvorana napolnila z deco in naraščajem, ki je s pazljivostjo in umevanjem sledil posameznim lepim točkam. Spominski govor je držal br. Ferjanič, nakar so sledile deklamacije in prizori pod vodstvom prosvetarke s. Stane Musarjeve. Zvečer se je vršila komemoracija za članstvo vseh narodnih organizacij in ostalo občinstvo s sodelovanjem železničarske godbe in gasilcev v kroju. V lepih besedah nas je ponovno spomnil na dela, žrtve in oporoko Viteškega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja starosta br. Razpotnik, nakar so sledile deklamacije, godba pa je zaigrala še dve žalostinki in državno himno. Številna udeležba in tišina med prireditvijo sta pokazali, da nismo pozabili obljube, ki smo jo na Njegove zadnje besede dali, da bomo zvesto Čuvali Jugoslavijo!

Župa Cetinje

MORINJ. — **Glavna skupština.** Dana 3 marta o. g. ovdašnje Sokolsko društvo održalo je svoju glavnu godišnju skupštinu.

Starešina Berberović Lj. Milan otvarajući sednicu pozvao je prisutne da se sete uspomene na Blaženopočivšeg Kralja Aleksandra, što skupština prihvaća s jednoglasnim »Slava Mu!« Zatim je pozvao društvene funkcionere, da podnesu izveštaje o radu društva u minuloj godini.

Iz izveštaja pojedinih funkcionera vidi se, da je društvo i pored svih teškoća ipak dosta lepo napredovalo. Oko izveštaja razvila se dosta duga diskusija, pa su nakon toga svi izveštaji primljeni i upravi je data razrešnica.

Konačno je izabrano novo starešinstvo i to kako sledi: starešina Berberović Lj. Milan, potstarešina Vojvodić K. Mirko, tajnik i statističar Radonić Lj. Novica, načelnik Dabović M. Vicko, prosvetar Seferović M. Đuro i blagajnik Milinović J. Špiro. Zatim je izabrana uprava, revizori i sud časti.

Pri završetku sednice, na poziv starešine, klicalo se Nj. Vel. Kralju Petru II. N. R.

Župa Ljubljana

NOVA SELA PRI KOČEVJU. — **Delo v društvu.** Da se poglobi prosvetno delo v področju tuk. sokolskih edinic sta stopila v ožje zveze oba predsednika sok. edinice Novasela in Fara. Dogovorila sta se, da hočeta obe edinici delovati roko v roki.

Pred kratkim je gostovala sok. edinica Novaselo z lutkovno igro »Razbojnik Marog« v Fari, dne 14. aprila pa je edinica Fara vrnila to gostovanje z mladinsko igro »Carjeva hči«. Igro, ki je prav za prav spisana za lutkovni oder in jo je spisal br. Mihaldžić Mirko in jo je prevedla s. Erbežnikova v slovenščino se je prikrojila na primeren način tako, da jo je predvajal mladinski odsek sok. edinice iz Fare na prav srčkan način pred nabito polno dvorano z prav lepim uspehom.

Igra je potekala prav zadovoljivo.

Med odmori je učenka zapela prav ganljivo nekaj domoljubnih in sokolskih pesmi.

K sklepu se je br. prosvetar zahvalil vsem navzočim za poset.

Po predstavi se je vršilo za člane predavanje o sadjarstvu. Predavanje je imel br. Knoll Janez, ki je poslušalcem nudil na prav nazoren način vpogled v razne vrste cepljenja in opisal biologijo rastlin s posebnim ozirom na sadno drevje. Po predavanju se je vnela debata, ki je še bolj razčistila pojem o sajenju in cepljenju.

NOVASELA PRI KOČEVJU. — **Komemoracija.** Prosvetni odbor naše čete je priredil dne 9. aprila zvečer v poslopju drž. narodne šole v Banjaloki žalno svečanost ob priliki polletnice mučeniške smrti kralja Aleksandra I. Ujedinitelja.

Na okusno okrašenem odru je otvoril br. starosta Kajfež Jože ml. žalno svečanost v navzočnosti lepega števila članstva, naraščaja in dece. V svojem uvodnem govoru je poudarjal zasluge, ki jih ima naš pokojni vladar za našo ljubljeno Jugoslavijo, za katero je žrtvoval Svojo kri.

Za njim sta deklamovala dva dečka prav z občutkom dve priložnostni pesmi, nakar je četni prosvetar br. Prešeren Dolfe imel spominsko predavanje, v katerem je očrtal velikega vladarja kot najkremenitejšega borca za jugoslovansko svobodo in interese, kot miroljubnega monarha, ki je hotel zagotoviti evropski mir in orisal vso golgoto balkanske in svetovne vojne. Predavanje se je zaključilo s »Slava« Nj. Vel. kralju Aleksandru I. Ujedinitelju in z »Zdravo« Nj. Vel. kralju Petru II. Po deklamaciji, ki jo je z zanosom predvajal br. Žagar Franc je br. starosta zaključil žalno svečanost.

Članstvo je nato zapustilo svečano dvorano in se podalo v sosednji razred, kjer je br. prosvetar imel predavanje: »Kdo je pravi Sokol«. To predavanje je otvorilo članstvu nove perspektive za delo na polju sokolske misli na selu.

Župa Maribor

MARENBERG-VUHRED. — **Proslava društvene 15. letnice.** Tiho in skromno, a svečano je naše obmejno društvo obhajalo pretekli teden 15. letnico svojega obstoja in to v okusno okrašeni dvorani br. Cizeja. Ni to dolga doba, toda je doba težkega obmejnega dela in velikih naporov za konsolidacijo meje. Menda je malo društev v SKJ, ki bi se moralo boriti s takimi težkočami, kakor se je moralo baš naše. Toda vkljub nasprotnikom, ki jih naš Sokol ni imel malo, se čim dalje tem lepše razvija.

Radi nenadne obolelosti prosvetarja br. Kolarja, ki je pripravljal program proslave, se je program proslave nekoliko skrčil. Delovanje društva je orisal podstarosta br. Terčak Stane. Spomnil se je vseh bratov in sester, ki so ustanovili to velevažno obmejno sokolsko trdnjavo in vseh onih, ki so imeli zasluge pri razvoju te sokolske trdnjave, ki je stala vedno na braniku nacionalne neodvisnosti obmejnega življa.

Ob tej priliki je društvo izročilo dve diplomi in to bratu ing. Paherniku kot pokrovitelju sokolskega doma Nj. Vel. Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja in sedanjemu starosti br. Petru Mravljaku. Diplomi sta majhno priznanje za neumorno 15 letno sokolsko in narodno obrambno delo.

V imenu slavljencev se je zahvalil v lepem govoru br. ing. Pahernik ter spomnil navzoče Sokole na naloge Sokolstva in to z ozirom na našo severno mejo ter jih navdušil za složno, dosledno in načelno delo. Proslave so se tudi udeležili bratje sosednjega društva Vuzenica-Muta s starostom br. dr. Preglom na čelu, ki je tudi pozdravil in čestital društvu k jubileju.

Bil je to res lep večer v bratski harmoniji ob naši severni meji.

K. V.

MARENBERG - VUHRED. — **Otvoritev javne sokolske knjižnice.** Te dni je otvoril naš Sokol na najsevernejši točki naše domovine javno knjižnico za naše obmejno prebivalstvo.

Že dolgo let se je delalo na tem, da dobi ta kraj, ki je v nacionalnem oziru največ trpel pod vlado bivše Avstrije, svojo narodno javno knjižnico. Letos pa se je ta načrt končno realiziral. Prosvetni odbor Sokola je takoj pokrenil zelo široko nabiralno akcijo za knjižnico. Ta akcija je imela popoln uspeh, tako, da šteje sedaj knjižnica nad 400 dobrih naših knjig, ki bo naš življelj tu ob meji spomnila na lepoto našega jezika in ga seznanilo z našimi izvirnimi deli.

Na tem mestu se moramo zahvaliti Cankarjevi družbi, Mohorjevi družbi, ZKD Maribor, g. Weixlu, Domačemu prijatelju in drugim posameznikom, ki so se odzvali klicu meje in poslali knjige za knjižnico.

Bratje! Gotovo imate doma nekaj knjig, ki so za Vas brez vrednosti. Poklonite jih meji, da bo prebivalstvo imelo od njih koristi. Romale bodo od roke do roke našega kmeta in naše mladine. Knjige pošljite na naslov »Sokolsko društvo Marenberg-Vuhred«.

MARENBERG - VUHRED. — **Akademija.** V nedeljo dne 14 aprila popoldne so marenberški sokoli priredili v Brudermanovi dvorani telovadno akademijo, pri kateri so nastopili vsi oddelki. Nastop je pokazal kako vestno in z vso vnemo delajo naši obmejni sokoli za dvig telesne vzgoje in kulturno ter prosvetno vzgojo širših plasti. Program, ki je obsegal 8 telovadnih točk je bil sestavljen tako, da je nudil celotno sliko vsega dela posameznih oddelkov in pričal o veliki ljubezni do Tyrševe ideje. Dvorana je bila nabita sokolstvu naklonjenega občinstva in nagradilo nastopajoče z burnim aplavzom.

Uvodoma je načelnik br. Kolar Vilko pozdravil občinstvo ter se spomnil blagopokojnega vladarja, kateremu so vzkliknili »Slava«. Novemu kralju Petru pa »Živijo«. Omenil je, da je akademija drugi del proslave 15. letnice obstoja društva. Pripadnike sokola pa je bodril k složnemu in vztrajnemu ter bratskemu delu. Nato je sestrica Vlada v imenu sokolske mladine pozdravila mamice in očete. Program je bil sestavljen iz naslednjih točk.

Ženska deca (mala) »Punčke s punčkami«, vajice so žele največ odobravanja. — Moška deca »Cirkus«. Mladi sokoliči so se zelo postavili in strumno odrezali. — Ženska deca »Gašperček« — Prisrčne vajice so ogrele vse navzoče. Ženski naraščaj je zadivil z lepo izvedenimi prostimi vajami. Efektne so bile simbolične vaje članov »Tamo daleko«, ki jih je sestavil br. Kolar in so bile prvič izvajane. ženski naraščaj nižji oddelek je prav dobro izvedel »Valčkov ples«. Moški naraščaj — mladi gadje so z raznoterostmi pokazali veliko spretnost. Na koncu so nastopile članice z lepimi vajami »Mističen ples«, ki so ga kronale in obenem zaključile program.

Na koncu je dramski odsek predvajal spevoigro. Sokol Marenberg-Vuhred je pokazal kako je treba vzeti vse delo resno in da je tehniško kakor tudi prosvetno delo na višku in v veščih rokah. M. E.

ROGAŠEVCI. — **Prireditve.** Tekom dveh mesecev so nas naši igralci razveselili že z drugo igro. Ako so nas v prvi igri samo razveselili, so nas pri tej igri kar očarali z vsestransko dovršenim podajanjem. To pot so igrali Finžgarjevo ljudsko dramo »Razvalina življenja«, ki se je na splošno željo občinstva vprizorila v soboto zvečer. Vse vloge so bile prav dobro podane in opaziti se je moglo, da so se vsi igralci res vživeli v svoje vloge.

Ako pomislimo, da so pri tej igri sodelovali večinoma oni člani, ki so v sedanjem letnem času prezaposleni z delom na polju in ki vkljub temu žrtvujejo ves prosti čas napredku Sokolskega društva s tem, da prihajajo redno k vajam, kjer se večkrat tudi do polroči zamudijo, tedaj moramo takšne člane samo pohvaliti in postaviti za vzgled vsem onim fantom, ki stoje samo ob strani in gledajo.

Med občinstvom smo tokrat pogrešali prav mnogo stalnih obiskovalcev, katere pa je najbrže zadržalo nam nenaklonjeno vreme.

Župa Novi Sad

ČURUG. — **Poselo.** 21 aprila ove godine održano je drugo sokolsko selo, koje je bilo vrlo dobro posećeno. Program je bio vrlo biran. Osim precizno izvedenih vežbi muškog i ženskog naraštaja, otpevao je hor naraštaja u tri glasa: »Bože pravde«, »Uspavanku« i »Zasuzila stara česma«. Na programu bile su lepe recitacije: »Kića sokolić«, »Nova škola« i »Dva čuda«. Na prijatno iznenađenje dali su tri tačke i najmladi Sokolići zabavišta g. M. Greslikina: »Kralju«!, recitacija, vežbu s pevanjem i prikaz »Sud bez krivca«.

SUBOTICA. — **Društveni prednjački ispiti.** Iako prepuni posla, spremajući veliki pokrajinski slet severnih župa, naše društvo ni za trenutak ne zaboravlja svoj najvažniji deo rada, ne zaboravlja da sprema nove ljude koji će, spremni, moći da ovo naše jako i napredno društvo preuzmu i vode, ne zaboravlja na spremanje novih prednjaka. Kao svake, tako i ove godine u našem društvu održani su društveni prednjački ispiti, ali ovo ne samo za društvo Subotica, već i za celo svoje okružje.

Zbog velikog broja prijavljenih kandidata ispiti su održani u dva puta, t. j. 6—7 i 13—14 aprila o. god. U prvoj grupi, 6—7 aprila, polagali su članovi Sok. društva Subotica, i to njih 11 članova-ca, a u drugoj grupi 13 do 14 aprila polagali su članovi-ca iz subotičkog okružja, njih 13 ili svega 24 člana-ca. Ispitnu komisiju sačinjavali su braća: Stepanov Đorđe, kao pretsednik komisije, načelnik subotičkog okružja; Lazar Tešić, zam. načelnika župe i društveni načelnik; Pozderović Lajčo, zam. društvenog načelnika, Rajić Nenad, starešina društva, dr. Kosta Plavšić, pročelnik zdravstvenog otseka i Đorđe Đorđević, član P. O.

Ispiti su održani u kancelariji i u sokolani I. Za pismeni ispit svaki kandidat dobio je da opiše po jedan čas gimnastike u sokolani. Posle predaje pismenih zadataka prešlo se na usmeni deo ispita. Ispitivači su bili za: Sokolsku misao, istoriju Sokolstva, sokolsku književnost — brat Rajić Nenad; za telovežbački sustav i metodu — teoretski: br. Lazar Tešić; za praktično vežbanje, vodstvo vrste i čuvanje: braća Stepanov Đorđe i Pozderović Lajčo; za upravljanje sa spravama i opremu vežbališta: brat Stepanov Đorđe; za organizaciju i upravu: brat Đorđe Đorđević; za anatomiju, fiziologiju, higijenu i prvu pomoć: br. dr. Kosta Plavšić.

Posle svršenog ispita i ocenjivanja, ispitna komisija se povukla i utvrdila, da su društveni prednjački ispit položili i time postali društveni prednjački pomoćnici braća i sestre: Pecarski Stanislav, Rakić Dimitrije, Marinkov Milenko, Majovski Aleksa, Cvijin Vojislav, Petrović Svetozar, Vlaškalić Lazar, Babić Rajko, Rogić Grga — Tešić Jelena, Čeožer Veronka, Milosavljević Slavka, Gadžur Jelisaveta, Maljavina Klavdija, Jović Amalija i Ninković Danica, svi članovi Sokolskog društva Subotica, kao i: br. Šećerov Dušan, Radaković Nikola, članovi Sok. društva St. Kanjiža; brat Pecin Vlajko, Belančić Dimitrije i sestra Isakov Katica, članovi Sok. društva Martonoš i sestra Sabovljević Sofija, članica Sok. društva Bačka Topola. Prema ovome ispit su položili 22 kandidata, dok su 2 odbijena. J. T.

Župa Osijek

IZ SOKOLSKE ŽUPE OSIJEK. — **Slav. Požega.** Na dan 26 maja održaće se u Požegi okružni slet za okružje Brod, Podr. Slatina, Našice i Požega. Na istome održaće se župska naraštajska takmičenja o naraštajsku prelaznu župsku zastavu. Na istom sletu razvije i Požeško društvo svoju naraštajsku zastavu. U društvu se vodi akcija za izgradnju sokolskog doma. Društvo će održati proletnja propagandna lakoatletska takmičenja sa sokolskim društvom Brod i Osijek. Društvo se sprema da početkom maja priredi jednu diletantsku pretstavu. — **Đakovo.** Društvo je povelo akciju da dođe do uže saradnje s roditeljima one dece, koji su članovi Sokolskog društva. Na letnjem vežbalištu izradiće se spremnica za lakoatletski pribor troškom od 2600 dinara. Društvo je proslavilo Zrinjsko-Frankopanski dan. — **Vinkovci.** Društvo će prisustvovati proslavi Sokolskog društva u Rumi. Odobreno je da se izgradi trkačka staza na tamošnjem športskom igralištu. Komemorirana je smrt sestre Katice Vučevac, članice Sokolske čete u Jarmini. Povedena je briga oko izgradnje Sokolskog doma Sokolske čete u Mirkovcima. — **Andrijaševci - Rokovci.** Iza zimskih praznika započelo se s vežbom muške i ženske dece. Svaka kategorija dece broji po 19 članova. — **Kneževo.** Brat Mihalik položio je s odličnim uspehom društveni prednjački ispit. Određeno je da od strane uprave na vežbovnim časovima naizmence prisustvuje 1 brat iz uprave. Vodi se akcija za podizanje spomenika u vidu doma za kulturne ustanove u spomen Blaženopočivšeg Kralja Aleksandra. U ovom domu imalo bi Sokolsko društvo svoje prostorije. — **Nijemci.** Društvo se sprema za okružno takmičenje. Redovno polaze vežbu po 18 muške i ženske dece. Osnovan je fond za gradnju doma u koji je uložen iznos od 1740 dinara. — **Beničanci.** Ova četa priredila je 22 IV akademiju u Beničancima, a ponoviće istu akademiju u Donjem Miholjcu. Povedena je akcija za gradnju sokolskoga doma. Zemljišna zajednica je u tu svrhu darovala zemljište. — **Slavonski Brod.** Provodi se dežurstvo članova uprave na redovnim vežbovnim časovima kod sviju kategorija. Osnovan je otsek za štednju. Uvedene su debatne večeri, na kojima

Kodak kamera, ki stane samo Din 75

Naposled je le prišel čas, ko si bo lahko vsak nabavil fotografično kamero. Sedaj si lahko tudi Vi privoščite vse veselje, ki ga drugi že uživajo pri fotografiranju.

Kodak Baby-Brownie

kamera je tako enostavna pri uporabi, da bi tudi otrok posnemal z njo dobre slike. Zahtevajte od najbližjega foto-trgovca, da Vam pokaže Kodak Baby-Brownie kamero. Format slike je zelo lep, velikost pa 4 × 6·5 cm. Uporabljajte vedno **Kodak ali Pathe filme**, s katerimi boste dosegli dobre posnetke.

se tretiraju idejna sokolska pitanja kao i ostali predmeti, koji su u vezi sa Sokolstvom. — **Šid - Banovci.** Održana je Masarikova proslava s predavanjem o životu i radu slavljenika. — **Orahovica.** U junu održaće se javna vežba, a pre toga jedan izlet na Jankovac. — **Nijemci.** Osnovan je prosvetni i zdravstveni otsek. U fond za gradnju doma ulagaće se 20% od iznosa od svih priredbi. — **Tomošanci.** Iz godišnjeg izveštaja vidi se, da je četa održala u spomen Zrinjskog i Frankopana akademiju. Nastojala je da se osnuje Sokolska jedinica u Širokom Polju. — **Strizivojna.** Rad je u Sokolani mnogo življi, što se opaža i po porastu članova. — **Batina.** Priredila je o Uskrsu diletantsku pretstavu, koju će ponoviti i u Kneževim Vinogradima. Vežbe se pohađaju slabo. Povedena je akcija za gradnju doma. Nacrte je izradio Tehnički odeljak u Somboru. — **Brodsko Brdo.** Meseca marta održana je akademija. Četa se marljivo sprema za okružna takmičenja. Redovito se drže predavanja i govori pred vrstom. Trezveni otsek također deluje. Knjige se iz čitaonice marljivo posuđuju i čitaju. — **Osijek - Matica.** Pristupilo je osnivanju konjičkog otseka. Masarikova proslava je održana u zajednici s Jugosl.-čehoslovačkom ligom. Društvo se sprema da na okružnim takmičenjima nastupi sa što moguće većim brojem takmičara.

NOVA BUKOVICA. — Sokolska zabava. Dne 22 aprila o. g. na uskršnji ponedeljak priredila je naša četa u mesnom Vatrogasnom domu svoju zabavu sa sledećim programom: 1) »Živ ili mrtav«, pozorišni duet u 1 činu. 2) »Začarani ormar«, komedija u 1 činu. I jedan i drugi komad su izveli članovi čete vrlo lepo, na opće zadovoljstvo publike. Nakon programa razvio se ples. Priredba je bila vrlo dobro posećena, pa je postignut moralni i materijalni uspeh.

Župa Petrovgrad

GUDURICA. — Pomen Viteškom Kralju i akademija. Sokolska četa u Gudurici priredila je svečan pomen Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju na dan 9 aprila.

Pomenu u mesnoj katoličkoj crkvi prisustvovali su sem pripadnika naše čete i pretstavnici vlasti i svih ostalih mesnih udruženja.

Na prvi dan katoličkog Uskrsa, dana 21 aprila, priredila je Sokolska četa u Gudurici svoju akademiju.

Akademiju je otvorio zamenik starešine brat dr. Žarko Pavlov.

Na akademiji su nastupile sve kategorije vežbača s propisnim vežbama za pokrajinski slet u Subotici. Muški naraštaj i muško članstvo nastupali su i s piramidama. Članstvo je još vežbalo i na razboju.

Nakon akademije bila je igranka.

Materijalni uspeh ove priredbe zadovoljava, dočim je moralni uspeh nešto podbacio.

Župa Sušak - Rijeka

KRALJEVICA. — Pozorišno veče. Naše Sokolsko društvo priredilo je na uskršnji ponedeljak zabavno pozorišno veče s duhovitom šaloigrom od Trifkovića »Ljubavno pismo«. Ovo je bila prva javna priredba posle narodne tragedije i žalosti. Poset je priredbe bio velik, upravo odličan. Diletanti su svoje uloge vrlo dobro odigrali, što su posetioci nagradili aplauzom. U društvu se inače priređuju češće društvena sela. Na poslednjem selu održano je predavanje o historijskom razvoju našeg naroda.

Društvo sprema Zrinjsko Frankopansku proslavu, a prigodom proslave Sv. Save, 12 maja, održaće se tehničko-prosvetna akademija.

RAB. — Proslava oslobođenja. Na 14 godišnjicu oslobođenja Raba od tuđinskog ropstva priredilo je rapsko Sokolsko društvo kroz grad svečanu manifestacionu povorku. Prijašnji dan u veče bio je čav grad u moru svetla i u zvuku mužara. 23 aprila ujutro već u 8 sati sakupljaju se svi sokolski pripadnici, koji na čelu s glazbom idu u susret sokolskim četama iz Barbata, Supetarske Drage i Luna. U 9.30 kreće povorka u župnu crkvu, gde je otslužena misa. Iza toga kreće povorka svim ulicama do pred opštinu, na ono mesto, gde se je pred 14 godina iskrcala naša hrabra jugoslovenska vojska. Na tom mestu postrojile su se sve čete. S jednog balkona govorio je zamenik starešine br. Bakota Josip o značenju dana. Iza njega je br. Husein Vojniković s biranim rečima pohvalio rad sokolskih četa i predao za četu Barbat br. starešini matičnog društva br. A. Maharžu divno izrađeni steg. Na tom daru lepim rečima zahvalio mu se br. Maharž, koji je predao steg starešini čete Barbat, koji se opet zahvalio obojici. Iza toga svečanog čina je br. Baćić Emanuel, društveni prosvetar, izrekao kraći govor u kome je pozvao sve Sokole na što agilniji rad, pozvao sve čete da nastave onakvim radom, kakvim su radile do sada a iza toga pozvao je celokupno građanstvo da napunja uvek sokolane. Na koncu se dirljivim rečima zahvalio br. starešina A. Maharž na tolikom odazivu. Društvena muzika otsvirala je himnu i dugačka povorka krenula je glavnom ulicom prema Sokolskom domu Miroslava Tirša. Na toj povorci prisustvovala je u velikom broju Sokolska četa iz Supetarske Drage i Luna. Pred sokolskim domom još se jedanput svima zahvalio brat društveni načelnik A. Baćić, i zatim se povorka razišla.

Na veče istoga dana je br. starešina za decu prikazivao filmove »Zimski sport u Fruškoj Gori« i »Letovanje na Paliću«. E. B.

Župa Šibenik - Zadar

MANDALINA. — Akademija. Sokolsko društvo Mandalina priredilo je na Uskrs, 21 aprila, svoju akademiju u dvorani Osnovne škole, koja se je i ovom prigodom pokazala malena i nedostatna za ovu svrhu, jer nije mogla da primi velik broj posetilaca.

U ukusno priređenoj dvorani akademija je započela u 20½ sati. Raspored je bio sledeći:

1) »Pusudena obitelj«, šala u 1 činu. 2) Ritmičke vežbe. 3) »Tri želje«, šala u 1 činu. 4) Piramide. 5) »Svetski rat«, šala u 1 činu. 6) »Na plesu«, dijalog.

Sve tačke rasporeda izvedene su vrlo dobro. Sokolski diletanti i vežbači uložili su i mara i truda da zadovolje zahtevu uloge i po burnom odobravanju i sudu prisutnih, oni su svoje uloge izvršili na opće zadovoljstvo. Kakvi bi se uspesi postizavali u Mandalinu, kad bi Sokolsko društvo imalo svoj dom, vlastitu, zgodnu dvoranu i stalnu pozornicu! Drvena građa za dom, koju nam je udelilo Ministarstvo fiz. vaspitanja naroda, već je Sokolu stigla, a skoro će i cement, što ga je darovala Kr. banska uprava u Splitu. Trebalo bi s gradnjom doma što pre započeti. Tada bi dobili i druge obećane pripomoći, koje su s gradnjom uvetovane. Domom će se rad mandalinskog Sokola bez smetnja lakše, pravilnije i uspešnije provađati u svim pravcima.

Akademija je postigla odličan uspeh i moralni i materijalni, a zadovoljila i oduševila posetioce.

Kroz prošli mesec održalo se u Sokolu dva predavanja: o pretsedniku br. Masariku i o mandalinskom Sokolu prigodom 31 godišnjice osnutka I hrvatskog seoskog Sokola u Mandalini 5 IV 1904.

Župa Varaždin

BELTINEC. — Otvorenje pozorišta lutaka. Sokolska četa Beletinec imala je 14 aprila o. g. neobičnu sokolsku slavu: otvorenje pozorišta lutaka. Tek 24 marta o. g. otvorilo je pozorište lutaka Sokolsko društvo Kotoriba. No to je konačno jedno jako društvo. Ali četa Beletinec je malena. Dabome, nije ona izgradila to pozorište svojim gotovim novcem članovi su njezini sami rudari, koji jedva smognu članarinu, pa ni to. Ali požrtvovnost učitelja pomogla je u toj nevolji, njegov novac i njegov kredit pribaviše maloj našoj četi lepo, za nju i skoro preveliko lutkarsko pozorište. Otvorenje je počelo s lepim komemorativnim delom u počast blagopokojnoga Kralja — Viteza, a iza deklamacije: »Mladom Kralju!« prikazivahu lutkari »Kamene svatove«. Dvorana, prepuna seljačkog sveta, pratila je izvedbu s najvećom pažnjom. Otvorenju prisustvovalo je više članova župske uprave, načelništva i prosvetnog odbora Sokolske župe Varaždin. D.

MALI BUKOVEC. — Proslava ilirskog preporoda. Sokolsko društvo u Malom Bukovcu priredilo je dana 14 aprila t. g. proslavu 100 godišnjice ilirskog preporoda s ovim programom: 1) Sokolski pozdrav (limena glazba). 2) Ilirski preporod (Damić Miho). 3) Drž. himna (lim. glazba). 4) Jugoslaviji! (deklamacija Varga J., IV r.). 5) »Oj letni, sivi sokole«. F. Žic (vežbali dečaci IV r. — Lajner). 6) »Izborna tuberkuloza«, lakrdija u 1 činu od J. Devića. 7) »Igra lepezama« A. Žic (izvele devojčice IV r. — Kodžić). 8) »Silom na zrak«, lakrdija od Milera.

Mnogobrojna publika nagradila je burnim aplauzom svaku tačku programa.

Na uskršnji ponedeljak, 22 IV, ponovljen je ceo program uz znatno snižene cene i tako je bio omogućen poset i širim narodnim slojevima.

PODTUREN. — Akademija. Dne 22 aprila 1935 priredila je Sokolska četa Podturen akademiju sa sledećim programom: 1) Pozdrav staroste (I. Bogović). 2) Državna himna (peva sok. muški zbor). 3) P. Preradović »Putnik« (dekl. brat Đ. Trstenjak). 4) Gostinčar »Pojmo pjesmu« (m. zb.). 5) Žganec »Pij, mila, pij« (m. zb.). 6) Slovačka nar. »Boleraz« (m. zb.). 7) M. Rajc »Kralju Mučeniku« (dekl. I. Jurišaga). 8) M. Majer »Rudi zora« (m. zb.). 9) K. Skalko »Nada Istre« (slika u 3 prizora). 10) Širola »Dimnjačar«, solo scena (I. Dravec). 11) Paščan »Sokolski pozdrav« (m. zb.).

Interes je za ovu sokolsku akademiju bio već pre velik, pa je istu posetilo mnoštvo naroda iz mesta i okolice. Izvedba bila je odlična, pa su pojedine tačke bile nagrađene burnim pljeskom i klicanjem Kralju i Otadžbini. Moralan i materijalan uspeh je vrlo dobar.

VARAŽDIN. — Akademija. Sokolsko društvo Varaždin priredilo je u četvrtak, 11 aprila o. g. akademiju u korist fonda za gradnju sokolskog doma. Akademija je održana u dupkom punom gradskom kazalištu — mnogi ne dobivši ulaznica moradoše otići kući — pa je uspela u svakom pogledu. U 12 točaka nastupiše sve kategorije: članovi i članice, muški i ženski naraštaj, te muška i ženska deca u raznim vrlo dobro izvedenim i vrlo zanimivim vežbama, koje su redom ponele buru odobravanja. Osim velikog moralnog uspeha znatan je i materijalni što dokazuje, da u našem gradu i u širim krugovima počinje prevladavati ispravno shvatanje o potrebi gradnje sokolskog doma. Prigodno je slovo o toj temi govorio brat Matko Rubinić, zamenik starešine. D.

Župa Zagreb

PODSUSED. — Poselo. Sokolsko društvo u Podsusedu priredilo je na uskršnji ponedeljak društveno proletnje selo s programom i plesom.

Diletantski otsek izveo je nekoliko vrlo uspelih deklamacija, solo-scena i aktovki. — Posle odmora nastupila su muška deca od 6—10 godina i odvežbala vrlo skladno proste vežbe.

Na koncu nastupilo je odeljenje članova na vratilu. To je prvi nastup članova na glavnoj spravi. Izveli su dobro nekoliko laganih sastava i tri skupine.

Posle programa nastavilo se slobodnom zabavom i plesom.

Dvorana Sokolskoga doma bila je puna gostiju. Osobito mnogo bilo je gostiju iz zagrebačkih Sokolskih društava I i II.

Ovo je prva priredba, koja je održana u novom Sokolskom domu. — Dom još nije potpuno dovršen, ali dvorana je uređena i već se može njome služiti.

ST. PETROVO SELO. — Priredba. Na drugi dan katol. Uskrsa održala je naša četa veoma uspelu zabavu s ovim rasporedom:

1) Pozdravna reč br. starešine čete, kojom prilikom komemorira smrt Kralja Mučenika; prisutni ustajanjem i 1 minutom ćutanja odaju počast.

2) Br. Aleksić Branko, učenik II r. osn. škole, izvodi solo na violini 3 rodoljubne pesme.

3) Br. Vlah Rudolf, član naraštaja, deklamuje pesmu: Kralju Petru II.

4) Br. Mihelčić Josip, član naraštaja, deklamuje na slovenačkom pesmu: Kralju Petru II.

5), 6) Potom članovi-ce diletantskog otseka čete izvode 2 pozorišna komada: »Muhu« i »Ko je gospodar u kući«, nakon čega br. starešina u završenom govoru zaključuje program, i Kraljevim kolom otpočinje zabavu.

Sve su tačke izvedene na opšte dopadanje. Uspeh i moralni i materijalni vrlo je dobar. B. R.

Braćo i sestre!

Nabavljajte odore, vježbovna odijela i ostale sokolske potrepštine kao i sokolske zastave uz najjevtiniju cijenu i solidnu izradbu kod bratske radnje

BRANKO PALČIĆ
glavni dobavljač Saveza S. K. J.

86—3

Centrala: Zagreb, Kraljice Marije ul. 6, tel. 26-77
Filijala: Beograd, Balkanska 24, tel. 2-61-01

Tražite besplatne cjenike!

Vse tiskovine za sokolska društva, potrebne knjige za sokolske knjižnice, vabila, letake, lepake za sokolske prireditve Vam izdela Učiteljska tiskarna. Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige, časopise, revije, vizitke, bloke, račune, jedilne liste, posmrtnice in mladinske liste. Ilustrira knjige v eno- in večbarvnem tisku. / Lastna tvornica šolskih zvezkov. Knjigoveznica. Oddelek za učila z veliko zalogo slik naših velmož

KNJIGARNA V LJUBLJANI PODRUŽNICA V MARIBORU
Tyrševa ulica štev. 44

UČITELJSKA TISKARNA
V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA 6

81—19

Širite Sokolsku štampu

»Sokolski glasnik«, »Sokolsku prosvetu«, »Sokolsko selo«, »Sokolić« i »Našu radost«!

Predplatite se na list

Ilustrovani list za sokolsku i opću telovežbu

Donosi vežbe za sve kategorije sa slikama i notama za klavir. Potreban svakom društvu. Seoske čete i škole imaju pola cene. — Tražite besplatne prospekte: TK, Zagreb, Mesnička broj 4-I

87—1

Поправке, модернизовање
соколских справа
стручно врши

87—8

ТВОРНИЦА ГИМНАСТИЧКИХ СПРАВА
J. ОРАЖЕМ
РИБНИЦА
НА ДОЛЕЊСКЕМ

83—19

KLIŠEJE
vseh vrst po fotografijah ali risbah izvršuje najsolidnejše
KLIŠARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA
u Ljubljani
registrovana zadruga s ograničenim jamstvom

opskrbljuje u smislu čl. 2 svojih pravila sve sokolske organizacije u zemlji sa svim potrepštinama, koje su potrebne za izvadjanje programa i za postignuće ciljeva našega Sokolstva. Izdaje i raspačava tiskanice, knjige i brošure sokolsko-programatskog, uzgojnog i propagandističkog sadržaja, plakate, diplome, značke, legitimacije i muzikalije

82—19

Prodaja odora sviju kategorija

Naslov: Jugoslovenska sokolska matica, Ljubljana, Narodni dom
Poštansko čekovni račun Ljubljana: 13.831
Telefon broj 25-43

Zahtevajte cenik!

Izdaje Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije (E. Gangl) ● Glavni i odgovorni urednik Stjepan Čelar ● Uređuje Redakcijski otsek ● Tiska Učiteljska tiskarna (predstavnik Francè Štrukelj); svi u Ljubljani